

บทที่ 5

บทสรุป

จากการวิจัย สภาพและปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลปรากฏว่า

1. สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านปัจจัย ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ

1.1 สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านปัจจัยในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัจจัย 2 ด้าน ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากรและปัจจัยด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ตามลำดับ ขณะที่ มีปัจจัย 2 ด้าน ที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านอุปกรณ์และอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านงบประมาณ ตามลำดับ

1.2 สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านกระบวนการในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาเป็นขั้นตอนพบว่า ทุกขั้นตอนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปรับปรุง และขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินผล

1.3 สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านผลผลิต ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาเป็นข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า มีปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ อยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาด้านบุคลากร และปัญหาด้านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีการบริหารโครงการอาหารกลางวันในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีระดับการบริหารโครงการอาหารกลางวันในภาพรวมสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านกระบวนการทั้งในภาพรวมและ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินผล และขั้นตอนการปรับปรุง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีระดับการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านกระบวนการสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันทั้งในภาพรวมและ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า มีปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันทั้งในภาพรวมและ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมากกว่าครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่เห็นว่า มีปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันทั้งในภาพรวมและ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ อยู่ในระดับน้อย

3. เมื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏว่า

3.1 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่สังกัดอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกัน มีการบริหารโครงการอาหารกลางวันในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่สังกัดอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกัน มีการบริหารโครงการ

อาหารกลางวันด้านกระบวนการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่ตั้งกักอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีระดับการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านกระบวนการ สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่ตั้งกักอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่ตั้งกักอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในภาพรวม และ 2 ด้าน คือ ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่ตั้งกักอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เห็นว่ามีปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในภาพรวมและ 2 ด้าน คือ ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ในระดับปานกลาง ซึ่งมากกว่าผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ตั้งกักอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่เห็นว่ามีปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในภาพรวม และ 2 ด้าน คือ ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ อยู่ในระดับน้อย

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปไว้ข้างต้น มีประเด็นที่เห็นควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

1.1 สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปรากฏในระดับมากทุกขั้นตอน อาจจะเป็นเพราะสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยามีการปฏิบัติตามหลักการบริหารโครงการอาหารกลางวันของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตอย่างจริงจังและอาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันได้ให้ความสำคัญต่อการโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดโครงการอาหารกลางวันเพื่อการพัฒนาเยาวชนในวัยเรียน ตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2542 ที่มีมติว่า “การส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันอิ่มทุกวัน เป็นนโยบายสำคัญของ

รัฐบาล" และมีมติให้หน่วยงานระดับกระทรวง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุขให้การสนับสนุนสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543. หน้า 5)

1.2 ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลดีต่อสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันที่ปรากฏในรอบปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในครั้งนี้ ชัดแย้งกับผลการวิจัยเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันที่ผ่านมาในอดีต กล่าวคือ ผลการวิจัยของสมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531. บทคัดย่อ) และผาสุก อุทัย (2533. บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดปราจีนบุรี มีการดำเนินการได้ไม่มากนักเพราะมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนปัจจัยหลายด้าน โดยเฉพาะการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตรงกันข้ามกับ ข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่ามีการปฏิบัติขั้นตอนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการมีปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศในระดับมากที่สุดและการมีปัจจัยด้านอุปกรณ์และอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านงบประมาณในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้านกระบวนการทั้งในภาพรวมและ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินผล และขั้นตอนการปรับปรุง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีระดับการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้านกระบวนการสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นเครื่องชี้ได้ว่าการยึดแนวดำเนินการตามหลักการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ของกระทรวงศึกษาธิการ นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งผลดีต่อสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่ตั้งกักอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีระดับการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้านกระบวนการสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่ตั้งกักอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาที่ตั้งกักอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีองค์ประกอบรองส่วนท้องถิ่นที่ได้ให้ความใส่ใจในการปฏิบัติภารกิจโครงการ

อาหารกลางวันในสถานศึกษามากกว่า และอาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันให้ความสำคัญและมีความรับผิดชอบในงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากนโยบายการให้การสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมาแล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านปัจจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำอาหารกลางวันให้มากกว่านี้ และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สถานศึกษาควรแสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้มากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ควรเชื่อมโยงโครงการอาหารกลางวันเข้ากับกระบวนการเรียนการสอนและเชื่อมโยงกับโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา โดยให้มีการวางแผนร่วมกัน และสามารถนำผลการจัดโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาไปใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและเพื่อให้โครงการอาหารกลางวันได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ควรมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันถึงสภาพการดำเนินงานที่เป็นจริงและรวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ควรร่วมมือกันวางแผนการดำเนินงาน และร่วมกันตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวัน อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงการบริหารโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา
3. ควรวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา